

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

TARİH 10

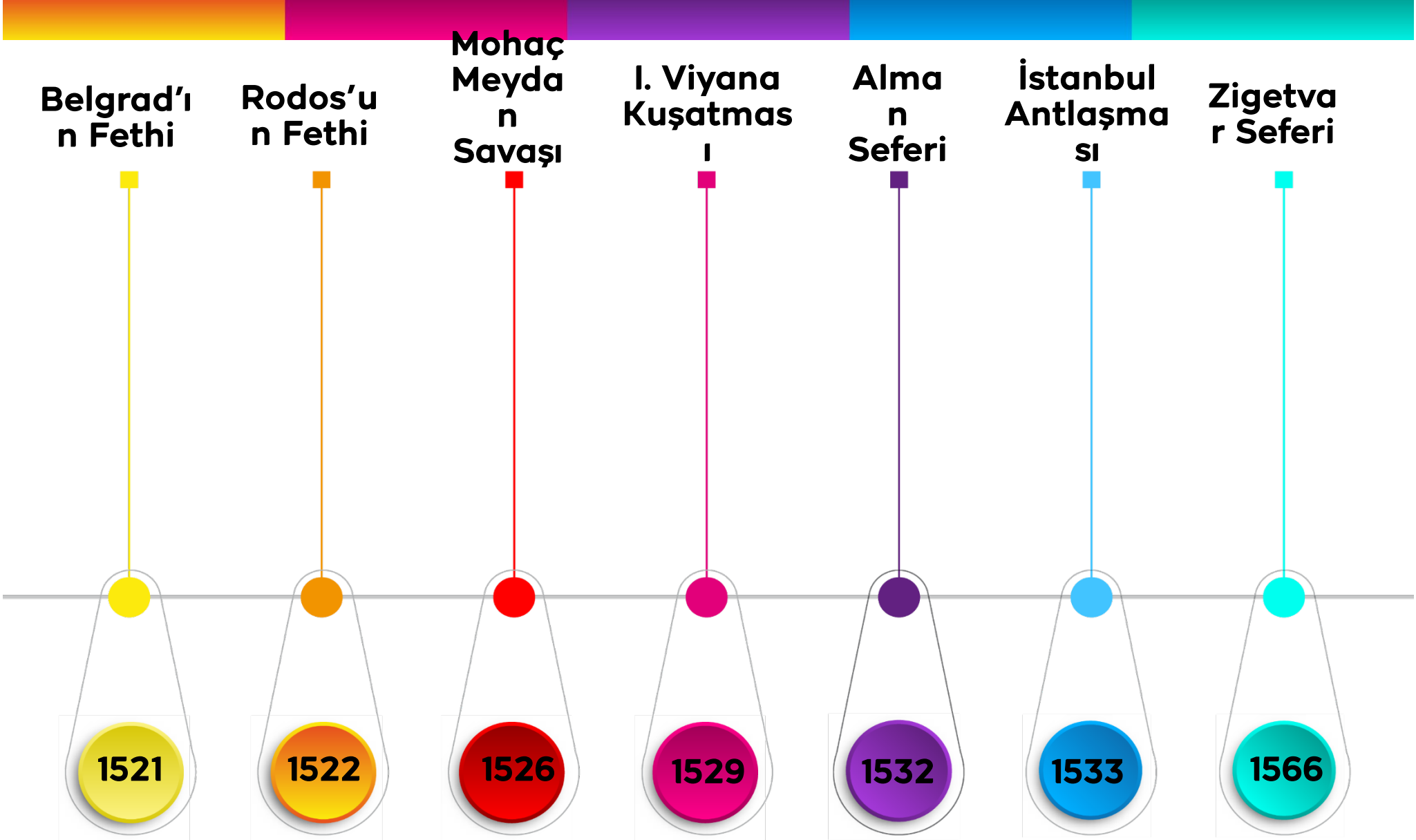
***YAZILIYA HAZIRLANIYORUM
2.DÖNEM 2.YAZILI***

OGM
MATERYAL

GÜCÜNÜN ZİRVESİNDE OSMANLI

SORU: 1

Preveze Deniz Savaşı'nın önemi nedir?

SORU: 2

Kanuni Sultan Süleyman döneminde önemli Akdeniz kıyıları ve limanları Osmanlıların eline geçmiş, deniz savaşları kazanılmış, fetihler gerçekleştirilmiştir. Böylece Osmanlı Devleti Akdeniz’de üstünlüğü ele geçirmiş ve denizlerde hiç olmadığı kadar güçlenmiştir.

Osmanlı Devleti’nin Kanuni döneminde denizlerde güçlenmesinde;

- I. başarılı Türk denizcilerinin yetişmesi,
- II. dönemin modern ve güçlü gemilerinin Osmanlılar tarafından yapılması,
- III. Hint deniz seferlerinin düzenlenmesi

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

OSMANLI-SAFEVİ İLİŞKİLERİ

**İRAKEYN SEFERİ
(1534-1535)**

**İRAN (TEBRİZ)
SEFERİ (1548)**

**NAHÇIVAN
SEFERİ (1553)**

Kapitülasyon

1535

I. Süleyman
FRANSA

1740

I. Mahmud
(Sürekli)

SORU: 3

Osmanlı Devleti'nin, Avrupalı devletlere kapitülasyon vermesinin nedenleri nelerdir?

SORU: 4

İspanya'daki Müslüman ve Yahudilere yardım edilmesi, Osmanlı Devleti'nin hangi özelliğini ortaya koymaktadır?

SORU: 5

Osmanlı Devleti'nin gerçekleştirdiği Hint Deniz Seferleri'nin başarısız olmasında;

I. seferlere gereken önemin verilmeyişi,

II. coğrafi bilgi eksikliği,

III. Osmanlı gemilerinin okyanuslara dayanıklı olmaması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III E) I, II ve III

COĞRAFİ KEŞİFLER

**Ferdinand
Macellan**

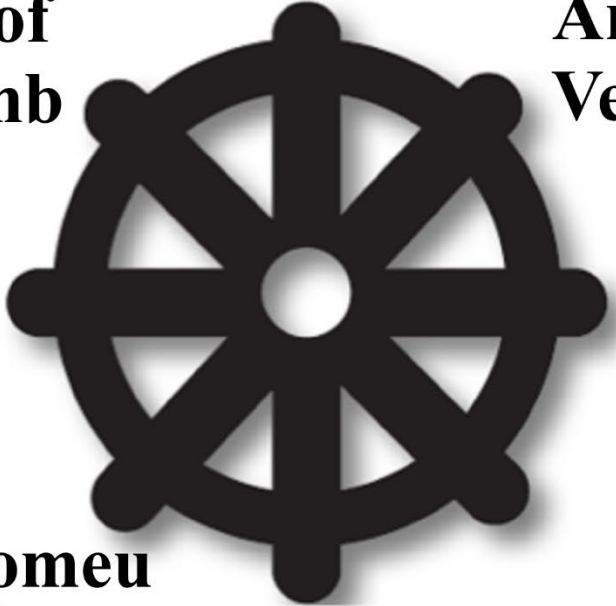
**Kristof
Kolomb**

**Amerigo
Vespucci**

**J. S.
Elcano**

**Vasko da
Gama**

**Bartolomeu
Diaz**

SORU: 6 COĞRAFÎ KEŞİFLERİN NEDENLERİ NELERDİR?

SORU: 7 COĞRAFÎ KEŞİFLERİN SONUÇLARI NELERDİR?

Avrupa'nın Sanayi Devrimi'ne giden süreç başladı.

Yeni ülkeler, medeniyetler, bitki ve hayvan çeşitlerinin varlığı öğrenildi.

Avrupa ülkeleri yeni pazarlar buldu.

Sömürge imparatorlukları ortaya çıktı.

Akdeniz limanları önem kaybederken Atlas Okyanusu kıyısındaki limanların önemi arttı.

Ticaretle uğraşan burjuva sınıfı zenginleşti.

Keşifleri destekleyen krallar güçlendi ve kilisenin etkisi azaldı.

Avrupa'nın zenginleşmesi ile sanata ve bilime değer veren Mesen sınıfı oluştu.

SORU: 8

XV ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti dünya gücü hâline gelirken stratejik rakiplerine karşı uyguladığı politikalar nelerdir?

OSMANLI'NIN KALBI TOPKAPI SARAYI

**BİRÜ
N**

**HARE
M**

ENDERUN

BİRÜ N

Farsça'da "dış" anlamına gelir ve sarayın en geniş bölümüdür. Saray muhafızları ve çalışanları burada yer alırdı. Birunda; adalet kasrı, hastane, mutfaklar, ahırlar, erzak odaları, odun ambarları, çalışanların koğuşları, kayikhaneler, bostanlar, bahçeler, cirit oyunu ve ok atış talimleri için alanlar ve küçük meydanlar bulunurdu.

ENDERUN

Farsça "iç" anlamına gelir. II. Murad tarafından devlet adamı yetiştirmek için ilk defa Edirne Sarayı'nda kurulan bu bölüm, Fatih tarafından Topkapı Sarayı'nda da uygulandı. Enderun Mektebi bu bölümde yer alırdı. Padişahın özel hizmetlerini gören devşirmeler yani iç oğlanlar burada eğitilirdi.

HAREM

Padişahın özel hayatını sürdürdüğü bölümdür. Padişahın evi olan haremde, padişahın ailesi ve cariyeler bulunurdu. Hanedan üyeleri ve darussaade ağası dışında hiç kimse buraya giremezdi. Haremde Enderun'dakine benzer bir eğitim ve teşkilat sistemi vardı.

SORU: 9

Osmanlı Devleti'nde saray, devlet yönetiminin merkezi ve Osmanlı hanedanının yaşadığı bir mekândı. Osmanlı sarayları genellikle devletin başkenti olan şehirlerde inşa edilmiştir.

Buna göre;

I. Bursa,

II. Edirne,

III. İstanbul

şehirlerinden hangilerinde Osmanlı sarayı inşa edilmiştir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

SORU: 10

**Topkapı Sarayı'nın bölümleri
arasında geçişleri sağlayan kapılar
hangileridir?**

Birun'daki Görevliler

Hacegân	Müneccimbaşı	Gelecekle ilgili tahminlerde bulunan kişidir.
	Hekimbaşı	Sarayda bulunan hekimlerin başıdır.
	Padişah hocaları	Yüksek ilmiye rütbesiyle hizmet eden hocalardır.
Eminler	Şehremini	Sarayın ihtiyaçlarına, kamu binalarının tamirat ve bakım işlerine bakan kişidir.
	Darphane emini	Para basımından sorumlu olan kişidir.
	Matbah-ı amire emini	Sarayın mutfak işlerinden sorumlu olan kişidir.
Erbâb-ı Hizmet	Emir-i âlem	Saltanat sancaklarından sorumlu olan kişidir.
	Kapıcılar kethüdası	Sarayın kapılarını bekleyen görevlilerin başıdır.
	Çaşnigir başı	Sofra hizmetlerini görenlerin başıdır.
	Bostancı	Sarayın bahçesi, bostanı ve sahillerinden sorumlu kişilerdir.
	Ehli Hiref	Saray sanatkârlarıdır.
	Çavuşbaşı	Divân-ı Hümâyûn toplantılarında teşrifat hizmeti ve mübaşirlik yapan görevlilerin başıdır.

Kapıcılar kethüdası

SORU: 11

XV. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti'nin merkezi olan Topkapı Sarayı, üç bölümden oluşmaktaydı. Dış saray adı verilen Birun'da saray muhafızları ve çalışanları yer alırdı. İç sarayın ilk bölümü olan Enderun, devşirme devlet adamlarının yetiştirildiği bir okuldu. İç sarayın ikinci bölümü olan Harem ise padişah ve ailesinin özel yaşamının geçtiği yerdı.

Buna göre Topkapı Sarayı ile ilgili;

I. Devlet idaresinin yanı sıra devlet adamı yetiştirilmesinde de önemli bir rol üstlenmiştir.

II. Uzun bir dönem Osmanlı Devleti'nin merkezi konumundadır.

III. Saray çalışanlarının hepsi devşirme kökenlidir.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) II ve III

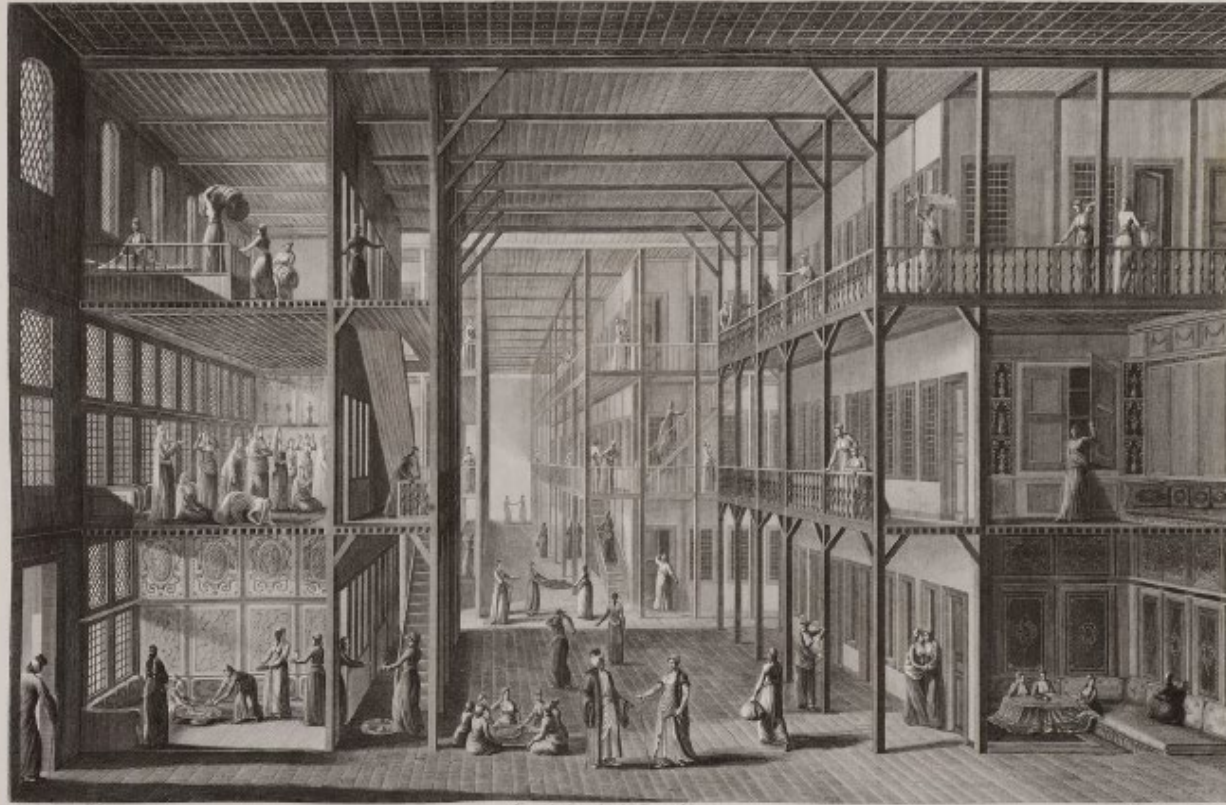

Silahdar ağa**Enderun'daki Görevliler**

Has odabaşı	Has Oda'nın amiridir.
Silahdar ağa	Padişahın silahlarından sorumlu olan kişidir.
Çuhadar ağa	Padişahın kaftan ve kürklerine bakan görevlidir.
Rikabdar	Padişahın çizme ve ayakkabılarından sorumlu kişidir.
Tülbent ağası	Padişahın sarıklarını ve çamaşırlarını muhafaza eden kişidir.
Kapı ağası	Sarayın genel sorumlusu ve sarayda padişahın mutlak vekilidir.

Harem'deki Görevliler

Saray ağası	Sarayın temizlik ve düzeninden sorumluydu.
Saray kethüdası	Saray kapısını bekleyen görevlileri idare ederdi.
Hazinedar ağa	Harem-i Hümayun'un masrafları ile ilgilenirdi.

SORU:12

Haremdeki kadlnlar hangi derslerin eğitimini almıştır?

Vezîriâzam (Temsilî)

Kaptanıderya (Temsilî)

Vezîriâzam (Temsilî)

Divân-ı Hümâyûn üyeleri	
Vezîriâzam	Siyasi ve askerî konularda geniş yetkilere sahipti. Padişahın mutlak vekiliydi ve padişahın mührünü taşırdı.
Vezirler	Sayıları dönem dönem değişen vezirler devlet işlerinde vezîriâzama yardımcı olurdu.
Kazaskerler	Anadolu ve Rumeli kazaskerleri Osmanlı yargı ve eğitim teşkilatı ile taşra idaresinden sorumluydu.
Defterdarlar	Anadolu ve Rumeli defterdarları Osmanlı maliyesinden sorumluydu.
Nişancı	Padişahın tuğrasını çeker, tımar ve zeametlerin kayıtlarını tutar, devletin iç ve dış yazışmalarını yapardı.
Yeniçeri ağası	Sadece vezir rütbesi alan Yeniçeri Ağası askerinin başı olarak toplantılara katılırdı.
Kaptanıderya	XVI. yüzyıldan itibaren donanma komutanı olarak Divan'a katılmıştır.

Kaptanıderya (Temsilî)

SORU: 13

Osmanlı hükümdarları yasama, yürütme ve yargı yetkilerini kendilerinde toplamışlardır. Ancak işlerin kolay yürüyebilmesi için bazı yetkilerini devlet adamlarına vermişlerdir. Buna rağmen son söz her zaman padişaha ait olmuştur. Devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı Divanühümayunda da yine son söz padişahındır.

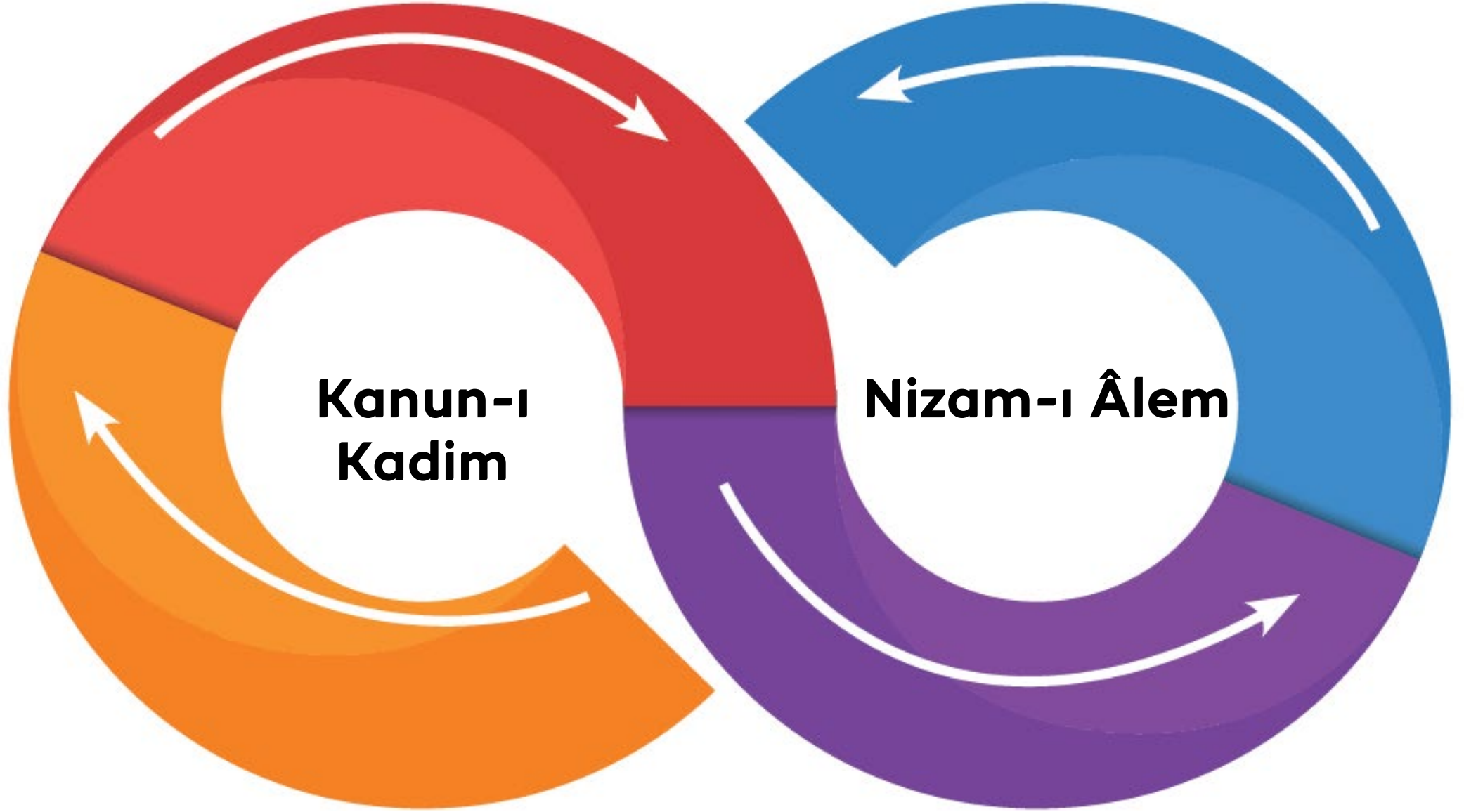
Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Osmanlı Devleti monarşiyle yönetilmektedir.
- B) Padişahların yetkilerini dağıtmaları demokrasinin varlığını gösterir.
- C) Divanühümayun üyeleri seçimle belirlenmektedir.
- D) Devlet işlerinde padişahı bağlayan hiçbir kural yoktur.
- E) Kuruluşundan itibaren yönetimde teokratik bir anlayış vardır.

DEVLET-İ EBED MÜDDET

SORU: 14

Osmanlı Devleti'nde merkezî otoritenin güçlendirilmesi ve istikrarın sağlanması için yapılan düzenlemeler nelerdir?

SORU: 15

Orhan Bey zamanında kurulan Divanühümayun Osmanlı Devleti'nde devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı yerdir. Fatih'den itibaren Divanühümayuna veziriazamlar başkanlık etmeye başlamıştır. Bugünkü anlamda Bakanlar Kuruluna benzeyen Divanühümayun, aynı zamanda halkın şikayetlerinin iletildiği ve bazen padişahın da bu şikayetlere çözüm ürettiği yerdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Divanühümayun, Orhan Bey zamanında kurulmuştur.
- B) Fatih' den itibaren sadrazamlar padişahtan daha yetkili bir duruma gelmiştir.
- C) Divanühümayun'da önemli meseleler görüşülmüştür.
- D) Divanühümayun'a halk doğrudan şikayette bulunmuştur.
- E) Divanühümayun yürütme yetkisini kullanmıştır.

SORU: 16

Müsadere sisteminin devlet yönetimi için faydaları neler olmuştur?

YARDIMCI
KAYNAKLAR

<http://yardimcikaynaklar.meb.gov.tr/>

OGM
MATERYAL

SİYASETNÂMELERD E PADİŞAHLARIN VASIFLARI

SORU: 17

Osmanlı devlet geleneğine göre padişapta bulunması gereken vasıflar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Her konuda adil olmalıdır.
- B) Kararlarını din ve töreden bağımsız bir şekilde almalıdır.
- C) Yalan ve iftiradan sakınmalıdır.
- D) Vefakâr olmalı, verdiği sözü yerine getirmelidir.
- E) İffet, hikmet sahibi ve cesur olmalıdır.

ŞEHZADELERİN EĞİTİMİ

01

Lala

02

..... Mektebi

03

..... Merasimi

04

..... Sultan

05

..... Alayı

ŞEHZADELERİN EĞİTİMİ

01

Lala

02

Şehzadegân Mektebi

03

Bed-i Besmele
Merasimi

04

Çelebi Sultan

05

Şehzade Alayı

SORU: 18

**Şehzadelerin sancağa çıkmasının
devlet yönetimindeki faydaları
nelerdir?**

SORU: 19

Osmanlı Devleti'nin şehzade sancaklarından örnekler veriniz?

OSMANLI DEVLETİ'NDE TOPRAKLAR

Mirî
Toprak

Mülk
Toprak

Vakıf
Toprak

MİRÎ ARAZİ

Dirlik

Arpalık

Paşmaklık

Yurtluk ve Ocaklık

Malikâne

Mukataa

Mirî arazi

Mülkiyeti devlete ait olan topraklardır. Bu toprakların kullanım hakkı, kira bedeli alındıktan sonra sözleşmeyle reayaya bırakılmıştır. Toprağı işleyen reaya, elde ettiği üründen 1/10 ile 1/2 arasında değişen oranlarda vergi ödemekle mükelleftir. Mirî arazi gelirlerinin kullanımına göre bölümlere ayrılırdı.

- **Dirlik:** Mirî arazi içindeki en geniş topraklardır. Maaş karşılığı verilen dirlik toprakları gelirine göre has, zeamet ve tımar olarak üçe ayrılırdı.
- **Arpalık:** Saray adamlarına ve ilmiye sınıfından bazı yüksek rütbeli kişilere çalıştıkları süre içinde maaşlarına ek olarak verilen arazilerdir. Bu kişiler, görevlerinden ayrıldıktan sonra ise emekli maaşı olarak ölünceye kadar bu arazilerin gelirlerini alırlardı.
- **Paşmaklık:** Padişahın annesi, kızları veya kız kardeşleri gibi saray kadınlarına verilen arazilerdir.
- **Yurtluk ve Ocaklık:** Bir bölgenin eski sahibi olan ve o bölgenin Osmanlı Devleti'ne katılmasını sağlayan devlete sadakatle bağlılıklarını bildiren mahallî beylere verilen arazilerdir.
- **Malikâne:** Osmanlı Devleti'nin; fetihleri kolaylaştırmak ve teşvik etmek için seferlere katılan önemli komutanlara, dervişlere ve ahilere fethedilen ülkelerde verilen topraklardır. İslam devletlerinden kalan topraklardaki beylere ait mülklerin, padişah tarafından onlara bırakılmasıyla ortaya çıkan arazilerdir.
- **Mukataa:** Osmanlı maliyesinin vergi toplama biçimlerinden olan mukataa, geliri doğrudan merkez hazinesine giden mirî arazileri de ifade eder.

MÜLK ARAZİ

01 ► Öşrî Topraklar

**02 ► Haracî
Topraklar**

Mülk arazi

Mülkiyeti kişilere ait olan topraklardır. Bu araziler, mirî araziden bir miktarının hükümdar tarafından şahıslara verilmesiyle ya da yeni katılan bölgelerde daha önceden mülk olarak kullanılan yerlerin, sahiplerinde bırakılmasıyla meydana gelirdi. Bu tür arazilerin Osmanlı toprağı içindeki miktarı çok azdır. Geliri ve kullanma hakkı şahsın kendisine ait olan bu tür arazilere sahip olanlar; arazilerini satma, vakfetme ve hibe etme hakkına sahipti. Mülk arazi öşrî ve haracı olmak üzere ikiye ayrılıyordu.

- **Öşrî Topraklar:** Fetihlerden önce sahipleri Müslüman olan veya fetih sırasında İslam'ı kabul eden kişilere ait topraklara öşrî topraklar denilmektedir. Bu tür toprak sahipleri ürettikleri üründen belirli bir miktarı "öşür" olarak devlete ödemekteydi. "Öşür" vergisi $\frac{1}{10}$ olarak toplanmasına rağmen toprağın verim durumuna göre $\frac{1}{8}$ veya daha verimli yerlerde $\frac{1}{5}$ oranında da alındığı olmuştur.
- **Haracî Topraklar:** Mülkiyeti gayrimüslimlere ait topraklardır. Bu tür topraklara sahip olan kişiler, bir miktar nakdi haraç ödedikten sonra ekip biçtikleri ürünün verimine göre $\frac{1}{5}$ ile $\frac{1}{2}$ arasında vergi öderdi.

VAKIFLAR

Satılamaz → Devredilemez

VAKIFLAR

Satılamaz → Devredilemez

Vakıf arazi

Hayırsever mülk sahiplerinin gelirleriyle cami, mescid, medrese, zaviye gibi sosyal amaçlı kurumların giderlerinin karşılanması için vakfettikleri arazilerdir. Bu arazileri reaya işlemekte, reayanın vermesi gereken vergiler sadece vakıf giderleri için harcanmaktadır.

SORU: 20

Osmanlı Devleti'nde vakıfların toplumsal hayat içerisindeki faydaları nelerdir?

Meslekler	Mesleklerin Görevleri
Kazzazlar	İpek işleyen ipek satan kişiler.
Hallaçlar	Yünü veya pamuğu yay veya tokmak gibi bir araçla kabartma, ditme işini yapan kişiler.
Nalçacılar	Ayakkabının altına metal pençe çakan kimse.
Nalbantlar	Hayvanların ayağına nal çakan kimse.
Muytablar	Kıl dokuyan kıldan eşya yapan kimseler.
Palanduzlar	Palan, bir çeşit semer diken kimseler.
Neccarlar	Kaba ağaç işi yapan bir çeşit marangoz.
Bennalar	Bina yapan kimse inşaatçı.
Kahhâller	Göz hekimleri.
Debbâğlar	Deriyi terbiye eden tabaklayan kullanıma hazırlayan kişiler.
Kebeciler	Yünden veya kaba kumaştan kalın kilim, ceket, palto, aba yapan kişiler.
Simkeşler	Gümüş tel, sim işleyen zanaatkarlar.
Bezzazlar	Pamuk, Yün, ipek bez imal eden kumaş işi yapan kişi.
Dülbentçiler	Pamuklu, ince ve seyrek dokunmuş hafif ve yumuşak bez işi yapanlar.

SORU: 21

**Loncaların kurmuş olduğu
sandıkların faydaları nelerdir?**

SORU: 22

Osmanlı Devleti için çifthane sisteminin faydaları nelerdir?

SORU: 23

Osmanlı'da şehir halkının bir araya gelmesine vesile olan etkinlikler nelerdir?

YARDIMCI
KAYNAKLAR

<http://yardimcikaynaklar.meb.gov.tr/>

OGM
MATERYAL

SORU: 24

Osmanlı toplumunda eğlence kültürünün bir parçası olan düğünler, insanların güzel zaman geçirdikleri şenliklere dönüşmüştür. Toplumun her sınıfından insanların katıldığı en görkemli şenlikler ise şehzadelerin sünnet törenleridir.

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı şenliklerinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Halk için bir rahatlama aracı ve moral olması
- B) Sergilenen zenginlik ve ihtişam ile devletin azametinin ortaya konulması
- C) Sadece Ramazan ayında düzenlenmesi
- D) Harcamaların ticari hayatta geçici de olsa bir hareketliliğe neden olması
- E) Etkinliklerin “surname” adı verilen eserlerde ayrıntılarıyla anlatılması

SORU: 25

Osmanlı'da, millet sözü neyi ifade eder? Osmanlı Devleti içinde yaşayan farklı topluluklar hangileridir?

SORU: 26

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Millet Sisteminin özellikleri arasında yer almamaktadır?

- A) Zimmî statüsünün kaldırılmış olması
- B) Yasal statüleri belirlenmiş dinî cemaatlerin millet olarak kabul edilmesi
- C) Her cemaate kendine özgü bir düzen kurma imkânının verilmesi
- D) Her cemaatin dinî ve iç işlerini düzenlemede serbest bırakılması
- E) Her millet grubunun yönetimi ve devlet ile ilişkilerinin cemaat lideri tarafından yürütülmesi

